

PRVIH 20 LET ŠOLANJA USTNIH HIGIENIKOV V SLOVENIJI

First 20 Years of Dental Hygienist Education in Slovenia

E. Skalerič, U. Skalerič

Izveček

Leta 2001 je bila ustanovljena Višja strokovna šola za ustne higienike v Ljubljani in leta 2003 se je začela šolati prva generacija ustnih higienikov v Sloveniji. V 20 letih se je v šolo vpisalo že 297 študentov ustne higijene, 232 ženskega in 65 moškega spola. V tem času je diplomiralo 163 ustnih higienikov, 132 ženskega in 31 moškega spola. Prav tako jih je 67 opravilo državni strokovni izpit. Leta 2018 je bilo ustanovljeno tudi Slovensko združenje ustnih higienikov. Število ustnih higienikov v slovenskem prostoru narašča. Pričakujemo, da se bo posledično okrepila preventivna zobozdravstvena dejavnost v Sloveniji in zmanjšala pandemija parodontalne bolezni v našem prostoru.

Ključne besede:

ustni higieniki, šolanje, parodontalno zdravljenje

Abstract

In the year 2001 Dental Hygiene School in Ljubljana was established and in the year 2003 the first generation of dental hygienists started with schooling. In 20 years, 297 dental hygiene students, 232 women and 65 men were enrolled. In this period, 163 dental hygienists graduated, 132 women and 31 men. In this time 67 dental hygienists have accomplished also the National board exam. In the year 2018, the Slovenian Society of Dental Hygienists was established. The number of dental hygienists in Slovenia is increasing. Consequently, we are expecting that the dental prevention in Slovenia will improve and that the pandemic of periodontal disease will decrease..

Key words:

dental hygienists, education, periodontal treatment

Uvod

Medtem ko je slovensko otroško zobozdravstvo ob koncu prejšnjega stoletja doseglo velike uspehe pri znižanju pojavnosti zobne gnilobe pri otrocih in mladostnikih (Vrbič, 2000), je bila preventiva pri odraslih prebivalcih s parodontalno boleznijo šibka oziroma neobstoječa. Epidemiološka raziskava Kovač-Kav čičeve in Skaleriča iz leta 2000 (Kovač-Kavčič in Skalerič, 2000) je pokazala pandemične razsežnosti potreb po parodontalnem zdravljenju med našim prebivalstvom. Tudi najnovejša raziskava med Ljubljančani (Skalerič in sod., 2019) kaže, da vsi potrebujejo pouk o ustni higieni, 96,6 % jih ob tem potrebuje še luščenje in glajenje, 47,7 % pa poleg tega še kirurško zdravljenje, kar tudi danes kaže na velike potrebe po parodontalnem zdravljenju.

90 let po začetku šolanja ustnih higienikov v ZDA (Fones, 1921) in 80 let po začetku šolanja ustnih higienikov na Norveškem (Luciak-Donsberger, 2003) smo končno začeli šolati ustne higienike tudi pri nas. Po skoraj 20 letih prizadevanj in po dolgotrajnih birokratskih ovirah se je leta 2003 začela šolati prva generacija ustnih higienikov v Sloveniji (Skalerič, 2003).

V Razpredelnici 1 je prikazano število vpisanih študentov ustne higiene, število ustnih higienikov, ki so diplomirali, in število ustnih higienikov, ki so opravili državni strokovni izpit, v 20-letnem obdobju.

V Razpredelnici 2 je prikazana razporeditev vpisanih študentov ustne higiene po spolu.

Razpredelnica 1: Število vpisanih študentov ustne higiene, število diplomiranih ustnih higienikov ter število ustnih higienikov, ki so opravili državni strokovni izpit, od leta 2003 do leta 2022

leto	št. vpisanih študentov ustne higiene	število ustnih higienikov, ki so diplomirali	število ustnih higienikov, ki so opravili strokovni izpit
2003	18		
2004	9		
2005	12		
2006	14	10	
2007	14	5	
2008	10	3	3
2009	12	4	1
2010	13	3	1
2011	11	3	2
2012	13	6	3
2013	8	6	0
2014	14	5	2
2015	20	6	2
2016	22	14	9
2017	13	17	5
2018	24	10	10
2019	16	6	3
2020	16	27	12
2021	20	13	5
2022	18	25	9
2003-2022	297	163	67

Razpredelnica 2: Število vpisanih študentov ustne higijene glede na spol

študenti ustne higijene moškega spola	študenti ustne higijene ženskega spola	študenti ustne higijene skupaj
55	172	227

Rezultati diplomskega dela z naslovom *Razvoj in položaj ustnih higienikov v Sloveniji* (Orel, 2019) so pokazali, da je večina diplomiranih ustnih higienikov stara 31–40 let. Večina tistih, ki so diplomirali, je ženskega spola, moških je približno 20 %. Največ diplomiranih je imelo pred vpisom na Višjo strokovno šolo za ustne higienike (VSŠUH) opravljeno srednjo šolo ali gimnazijo, približno 27 % pa jih je imelo univerzitetno izobrazbo. Več kot polovica jih je zaposlenih pri zobozdravnikih, malo manj pa jih dela kot samostojni podjetniki. Večinoma so zaposleni pri zasebnih zobozdravnikih s koncesijo, nekaj pa pri zasebnikih brez koncesije in v zdravstvenih domovih. Večina ustnih higienikov dela pri enem zobozdravniku, manj pa pri dveh, treh ali več zobozdravnikih. Največje število ustnih higienikov dela v Ljubljani in okolici, sledita Gorenjska in Goriška regija.

Trenutno razmerje med zobozdravniki in ustnimi higieniki v Sloveniji je 10,3 : 1, kar je primerljivo s stanjem v Češkem (10,9 : 1) (Council of European Chief Dental Officers, 2021).

Pomemben napredek pri razvoju ustnih higienikov je bil dosežen leta 2018, ko je bilo ustanovljeno Slovensko združenje ustnih higienikov (SZUH).

Zaključek

Število ustnih higienikov v slovenskem prostoru narašča. Srednjeročni cilj je do leta 2030 izobraziti 300 ustnih higienikov in doseči razmerje zobozdravnik : ustni higienik, podobno razmerju v skandinavskih deželah z najbolj preventivno naravnanim zobozdravstvom, to je 5 : 1. Pričakujemo, da se bo tako okrepila preventivna zobozdravstvena dejavnost v Sloveniji in posledično zmanjšala pandemija parodontalne bolezni v našem prostoru.

Reference

- Council of European Chief Dental Officers, 2021.
- Fones AC. Mouth hygiene, Lea &Febiger, Philadelphia, 1921.
- Kovač-Kavčič M, Skalerič U. The change of periodontal treatment needs in a population of Ljubljana, Slovenia, over a ten year Period. *Journal of the International Academy of Periodontology* 2000 2/3: 94–100.
- Luciak-Donsberger C. Origins and benefits of dental hygiene practice in Europe. *Int J Dent Hygiene* 2003 b; 1: 195–212.
- Orel S. Razvoj in položaj ustnih higienikov v Sloveniji. Diplomsko delo 2019.
- Skaleric E, Gaspirc B, Skaleric U. A Longitudinal Study of periodontal treatment needs in a Ljubljana population over a 30-year period. *Oral Health Prev Dent*. 2019;17: 243–9.
- Skalerič U. Ustni higieniki in začetek njihovega šolanja v Sloveniji. *Zobozdrav Vestn* 2003; 58: 144–9.
- Vrbič V. Reasons for the caries decline in Slovenia. *Community Dent Oral Epidemiol* 2000; 28: 126–32.
- doc. dr. Eva Skalerič, dr. dent. med., akad. prof. dr. Uroš Skalerič, dr. dent. med., Center za ustne bolezni in parodontologijo, Univerzitetni klinični center, Ljubljana.